

odpowiedzialność”. Stąd w konsekwencji zapis Art. 166 ust. 1 mówiący, że „Zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej są wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego jako zadania własne” oraz ust. 2, że „Jeżeli wynika to z uzasadnionych potrzeb państwa, ustawa może zlecić jednostkom samorządu terytorialnego wykonywanie innych zadań publicznych ...”.

3. Proces transformacji, kształtowania systemu gospodarczego powoduje, że w miejsce scentralizowanego systemu planowania i zarządzania, w coraz większym stopniu dochodzą do głosu prawa gospodarki rynkowej a ciężar zarządzania (a nie wyłącznie administrowania) gminą (stanowiącą podstawową jednostkę samorządu terytorialnego) zaczyna spoczywać na samorządzie lokalnym a nie na zhierarchizowanym układzie branżowym i podległości administracyjnej.
4. Ze względu na powyższe okoliczności niemal powszechną staje się reguła podejmowania przez samorzady planowania strategicznego.
5. Uznaje się, że na całość strategii rozwoju miasta składają się dwa dokumenty o charakterze komplementarnym:
 - strategia rozwoju o przewadze problemów społeczno-gospodarczych;
 - strategia rozwoju o przewadze problemów przestrzenno-funkcjonalnych w formie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”.
6. W STUDIUM jako wiążące ustalenie przyjęto zasadę współzależności polityki przestrzennej z ogólną strategią rozwoju miasta uznając, że:
 - * polityka przestrzenna miasta nie jest bytem samoistnym, ale współzależnym między innymi od różnorodnych przejawów obecnego stanu miasta, w tym jego zainwestowania, użytkowania terenów, funkcjonowania struktur przestrzennych, zaszcłości historycznych, warunków środowiska przyrodniczego i kulturowego, stanu ekonomiki, warunków społecznych, relacji z obszarami zewnętrznymi, ogólnej kondycji państwa i jego polityki odnoszącej się do miasta i regionu jego oddziaływania – stąd cały szereg elementów wspólnych z innymi dokumentami kształtującymi rozwój miasta;
 - * działalność związana z kształtowaniem optymalnych warunków zagospodarowania przestrzeni integruje wszelkie poczynania mające aspekt

przestrzenny (patrz Rozdziały I, II, III, IV, VI ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z lipca 1994 roku); niemal wszelkie przejawy aktywności ludzkiej taki aspekt posiadają, w tym także władz samorządu terytorialnego uczestniczących w sprawowaniu władzy publicznej (art. art. 16, 94, 163 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku).

Szereg podejmowanych przez samorząd terytorialny decyzji (w tym w ramach prawa miejscowego) wywiera bezpośrednie reperkusje gospodarcze i przestrzenne;

- * koniecznym jest przyjmowanie zarówno deklaracji o misji działań samorządu miejskiego, jak i podstawowych celów strategicznych przez wszystkich uczestników kształtowania programów rozwoju miasta oraz uznanie, że stanowią one podstawę wpływania na uczestników procesów realizujących te programy. Dotyczy to tak generalnych sfer jak strategia społeczno-gospodarcza i polityka przestrzenna oraz polityki o charakterze cząstkowym dotyczące między innymi: środowiska, komunikacji, infrastruktury komunalnej, programów społecznych itd. Biorąc pod uwagę diagnozę stanu miasta, oceniając jego walory, potencjalne możliwości rozwojowe, występujące zagrożenia, konstytucyjną zasadę „zrównoważonego rozwoju” (art. 5 cyt. Konstytucji) uznano, że różnorodne działania na obszarze miasta Kościana muszą być podporządkowane zasadniczym elementom generalnej polityki rozwoju miasta przyjętej przez samorząd miasta.

7. Konsekwencją realizacji powyższych założeń jest kompleksowy i wielospecjalistyczny charakter STUDIUM wpisany w stan prawny państwa i miasta.

Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym w art. 55 stanowi, że „w celu określenia podstaw i kierunków polityki przestrzennej państwa naczelne i centralne organy administracji państwowej oraz wojewodowie prowadzą analizy i studia oraz opracowują koncepcje i sporządzają programy odnoszące się do obszarów i zagadnień odpowiednio do potrzeb i celów podejmowanych prac”. Z kolei art. 6, ust. 1 i 2 stanowią, że „... rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy ...” a „zarząd gminy sporządza studium uwzględniając uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa”.

8. Zgodnie więc z zapisami szczegółowymi wymienionej ustawy (oraz ustaw wprowadzających od 1.01.1999 roku nowy podział terytorialny kraju i nowe kompetencje władzy różnych szczebli) polityka przestrzenna państwa formułowana jest w układzie rządowym jak i samorządowym, w odniesieniu do następujących poziomów:

- krajowego,
- wojewódzkiego,
- gminnego.

Pewne jej aspekty dotyczą także poziomu powiatowego.

Z przyjętych rozwiązań dotyczących kształtowania polityki przestrzennej państwa wynikają wielostronne powiązania. Stwierdzić też można, że występują sytuacje:

- wpływu polityki samorządowej na politykę przestrzenną państwa,
- wzajemnych relacji pomiędzy różnymi poziomami planistycznymi.

Na podstawie ustawy przyjmuje się, że ogólnym celem opracowywanych „studiów” jest formułowanie lokalnej polityki przestrzennej wpisanej w politykę przestrzenną państwa, zaś celem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ustalenie warunków zabudowy i zagospodarowania terenów służących realizacji określonej polityki przestrzennej gminy.

9. W STUDIUM położono szczególny akcent na wykorzystanie walorów rozwojowych miasta związanych przede wszystkim z jego położeniem, zainwestowaniem, dziedzictwem historyczno-kulturowym, różnorodnymi powiązaniem zewnętrznymi, uzyskaną rangą w strukturze osadniczej oraz na przeciwdziałanie (także i poprzez politykę przestrzenną) różnorodnym barierom i konfliktom wynikającym z dotychczasowych procesów rozwojowych miasta.

Integrujący charakter polityki przestrzennej wynika z coraz istotniejszych relacji jakie zachodzą pomiędzy jakością zagospodarowania a współczesnym rozwojem społeczno-gospodarczym. Sposób zagospodarowania, rozmieszczenie obiektów i funkcji, forma zagospodarowania w zakresie infrastruktury, jakość środowiska antropogenicznego itd. decydują o wyjściowym poziomie konkurencyjności produktów i usług jednostek działających w regionie. Polityka przestrzenna musi zatem być przestrzennym wyrazem polityk cząstkowych, takich jak: polityka mieszkaniowa, polityka terenami, polityka w zakresie ochrony środowiska, polityka społeczna, polityka komunikacyjna, polityka rozwoju gospodarczego,

polityka w zakresie kultury i wypoczynku itd. Dlatego w STUDIUM podjęto problemy związane z najbardziej istotnymi elementami użytkowania i zagospodarowania terenów, funkcjonowaniem systemów miejskich i struktur funkcjonalno-przestrzennych miasta.

10. W STUDIUM uznaje się, że ogólnym celem polityki przestrzennej miasta Kościana jest:

ukierunkowywanie procesu podnoszenia standardu warunków życia mieszkańców miasta, zapewnienie sprawności funkcjonowania jego struktur przestrzennych, podnoszenie atrakcyjności miasta – poprzez wykorzystanie terytorialnych warunków rozwoju a przeciwdziałanie degradacji walorów miasta.

I.2. Wiodące elementy problematyki STUDIUM miasta Kościana, jego forma

Uznano za niezbędne (dla określenia polityki przestrzennej miasta) przeanalizowanie konsekwencji wynikających z uwarunkowań rozwoju miasta:

- stanu zainwestowania miasta,
- użytkowania jego terenów, warunków przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego,
- osiągniętego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, skali miasta i jego funkcji.

Analizy te wiążano z tworzeniem warunków dla:

- pełnienia przez miasto określonej roli w strukturze osadniczej powiatu i województwa,
- rozwoju wielofunkcyjnego,
- kształtowania ładu przestrzennego.

Uznano także, że polityka przestrzenna opierać się powinna na:

- zintegrowaniu zagospodarowania przestrzennego ze społeczną i gospodarczą polityką rozwoju miasta, co przejawiać się ma w podnoszeniu na wyższy poziom standardów życia mieszkańców i obsługi miasta (w tym uzbrojenia komunalnego, systemu komunikacyjnego, środowiska przyrodniczego, dostępności do usług, rejonów rekreacyjnych itp.),
- zasadzie zrównoważonego rozwoju,
- koncentracji działań inwestycyjnych,

- wyznaczeniu obszarów strategicznych dla rozwoju miasta, związanych z umożliwieniem lokalizacji różnych form aktywności gospodarczej,
- prowadzeniu działalności promocyjnej w oparciu o walory i szanse rozwojowe miasta i jego regionu.

Biorąc powyższe pod uwagę w STUDIUM skoncentrowano się przede wszystkim na trzech podstawowych zagadnieniach:

- ⇒ ustaleniu stanu zagospodarowania i funkcjonowania miasta,
- ⇒ określeniu (poprzez diagnozę stanu) uwarunkowań rozwoju miasta szczególnie z punktu widzenia gospodarki przestrzennej i wiodących elementów polityki społecznej i gospodarczej,
- ⇒ sformułowaniu takich kierunków polityki przestrzennej miasta, które ułatwiać powinny jego rozwój a przeciwdziałać elementom negatywnie oddziaływującym na politykę miejską.

Forma całości STUDIUM to:

- tekst z wyodrębnionymi częściami dotyczącymi uwarunkowań rozwoju, kierunków zagospodarowania przestrzennego i polityki przestrzennej,
- rysunki,
- uchwała przyjmująca STUDIUM.

1.3. Zasadnicze elementy toku opracowania STUDIUM

1. Ze względu na znaczenie STUDIUM dla kształtowania a następnie realizacji polityki przestrzennej Kościana, a szerzej i strategii jego rozwoju, przyjęto rozszerzony (w stosunku do ogólnych sformułowań ustawy) tryb prac nad STUDIUM.
2. Rozszerzony tryb prac dotyczy partycypacji społecznej w formułowaniu treści STUDIUM. W zapisie ustawy udział społeczności lokalnej praktycznie ograniczono do końcowej fazy prac nad sporządzeniem STUDIUM – opiniowania i uchwalania.
3. Udział przedstawicieli społeczeństwa (a w tym głównie członków Komisji Rady Miasta, przedstawicieli zainteresowanych instytucji i stowarzyszeń) uznano za niezbędny w trakcie omawiania zasadniczych problemów rozwoju i kształtowania przestrzennego miasta i jego związków zewnętrznych.

4. Uznano, że rozszerzony udział społeczności lokalnej w trakcie konkretyzowania zapisu STUDIUM to forma:

- * uspołecznienia procesów związanych z zagospodarowaniem przestrzennym miasta (a więc wpływania społeczności lokalnej na te procesy, artykułowania jej problemów, propozycji, zastrzeżeń, większa z nimi identyfikacja);
- * mobilizacji opinii społecznej wokół spraw związanych z rozwojem miasta, jego przekształceniami, wykorzystywaniem i ochroną przyrodniczych, kulturowych i innych wartości miasta;
- * dialogu i negocjacji sprzyjających dochodzeniu do niezbędnych kompromisów;
- * rozpoznawania istotnych problemów gospodarki miasta.

Przyjęty tok opracowania i forma zapisu treści STUDIUM zarówno w odniesieniu do jego Tekstu jak i Rysunków, ma za zadanie:

- stworzyć względną łatwość śledzenia informacji źródłowych i wynikających z nich ocen dotyczących zarówno procesów rozwojowych miasta, jego stanu, jak i występujących tendencji w ujęciu syntetycznym, we wzajemnych związkach różnorodnych czynników oddziałujących na miasto;
- uzyskanie dokumentu określającego politykę przestrzenną rozwoju miasta komplementarnego z założeniami ogólnej strategii jego rozwoju.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

II. ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA WPŁYWAJĄCE NA ROZWÓJ MIASTA A W TYM NA JEGO POLITYKĘ PRZESTRZENNĄ

II.1. Wnioski wynikające z miejsca miasta w strukturach ponadlokalnych

1. Miasto-gmina miejska Kościan wchodzi w skład powiatu kościańskiego (z siedzibą władz powiatowych w Kościanie) stanowiącego część składową województwa wielkopolskiego (z siedzibą władz wojewódzkich w Poznaniu).
Oba te elementy terytorialnego podziału kraju zostały utworzone w ramach nowej struktury administracyjnej kraju i rozpoczęły funkcjonowanie z dniem 1 stycznia 1999 roku.
2. Od 1975 do końca 1998 roku miasto wchodziło w obręb województwa leszczyńskiego z siedzibą władz wojewódzkich w Lesznie.
3. Reforma terytorialnego podziału kraju przywróciła status miasta sprzed 1975r.
4. Granice miasta Kościan stykają się z gminą Kościan.
5. Siedziba województwa – Poznań, odległa jest o około 60 km. Powiązania komunikacyjne dogodnie drogą krajową Nr 5 i linią kolejową Poznań – Wrocław. Poznań uznawany jest za jednego z liderów transformacji gospodarczej w kraju i jest jednym z największych wielofunkcyjnych ośrodków miejskich w Polsce.
Była siedziba województwa – Leszno stanowiący prężny wielofunkcyjny ośrodek (obecnie o randze powiatowej) oddalony jest o około 30 km. Powiązania komunikacyjne drogą krajową Nr 5 i linią kolejową Poznań – Wrocław.
6. Powiat kościański obejmuje:

	ludność (osób)
miasto Kościan	około 25000
gmina miejsko-wiejska Śmigiel	17600 (w tym miasto około 5200)
gmina wiejska Kościan	14500
gmina miejsko-wiejska Czempin	11500 (w tym miasto około 5000)
gmina miejsko-wiejska Krzywiń	10100 (w tym miasto około 1500)
<hr/>	
Razem	78700

Charakter powiatu rolniczo-przemysłowy z dużym udziałem funkcji i zatrudnienia w działach pozarolniczych. W pięciu gminach wchodzących w skład powiatu są aż cztery miasta.

7. Miasto położone jest w obrębie Równiny Kościańskiej nad Kanalem Kościańskim.

8. Z charakterystyki miejsca Kościana w strukturze osadniczej wynikają następujące wnioski:

- Kościan położony jest w Wielkopolsce, w województwie o wielkiej kulturze rolnej i przemysłowej, tradycjach narodowych, w korytarzu infrastrukturalnym Berlin – Warszawa, w paśmie potencjalnego intensywnego rozwoju,
- obszar zurbanizowany,
- powiązania komunikacyjne dogodne zarówno w kierunku północnym – Poznań (Gdańsk) jak i południowym Leszno – Wrocław (granica państwa). Powiązania te przewidywane są do modernizacji (zarówno trasa drogowa jak i kolejowa),
- bliskość wielofunkcyjnych ośrodków w tym Poznania, obszaru węzłowego aglomeracji poznańskiej, ośrodka akademickiego, centrum kulturalnego, centrum obsługi regionu, ośrodka przemysłowego,
- Kościan to ośrodek obsługi (szczególnie gmin powiatu kościańskiego).

II.2. Wnioski wynikające z polityki przestrzennej państwa

II.2.1. Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju

1. „Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” z marca 1999 roku Rządowego Centrum Studiów Strategicznych wiele uwagi poświęca „polityce modernizacji adaptacyjnej zagospodarowania przestrzeni”.

Przewiduje się między innymi, że:

- „Przekształcenia strukturalne polskiej przestrzeni generowane przez europejskie procesy integracyjne i transformację ustrojową systemu społeczno-gospodarczego i politycznego kraju będą tworzyć siłę napędową i konstrukcję nośną powszechnej modernizacji zagospodarowania przestrzennego”,